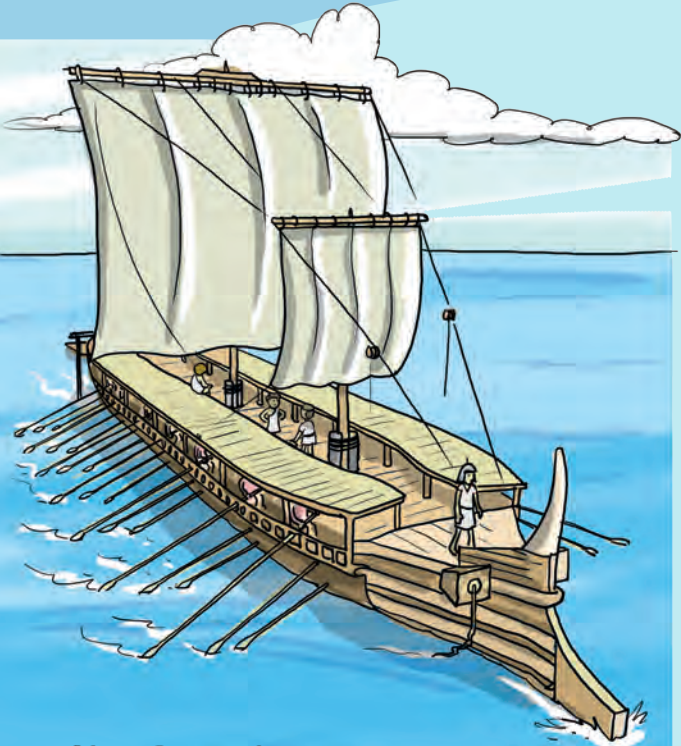
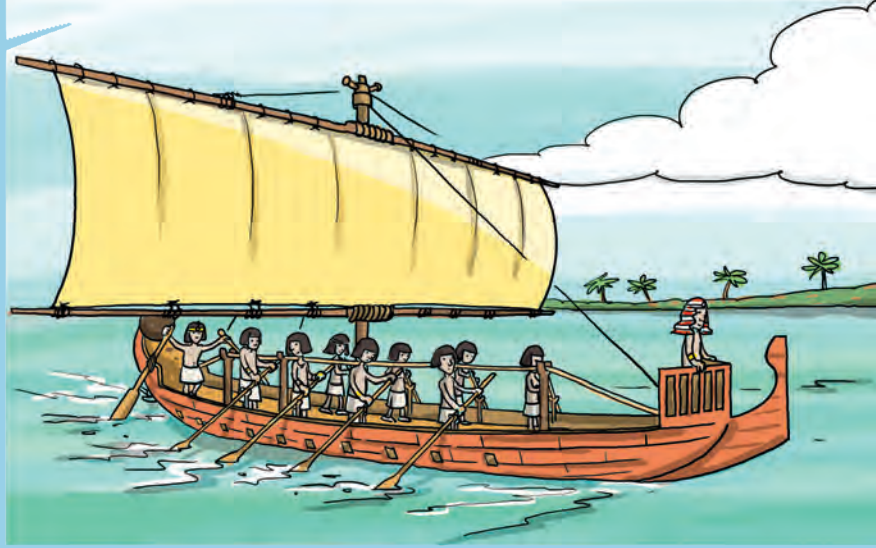

Geçmişten Günümüze Gemiler

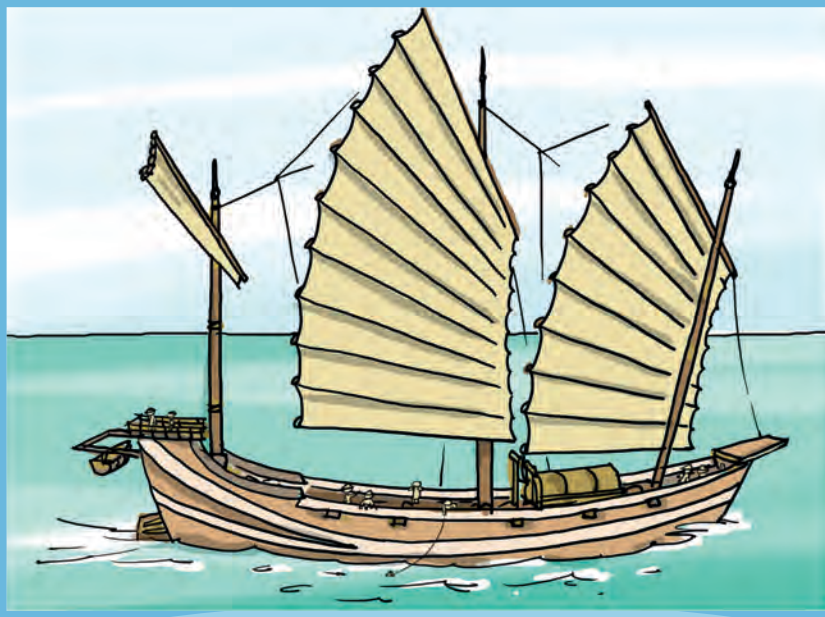
İnsanlar çok eski zamanlardan beri su üzerinde bir yerden bir yere gitmek için gemilerden yararlanıyorlar. Gemiler başka birçok amaçla da kullanılıyor. Yiyecek ve eşya taşımak, balık tutmak ve keşif yapmak gibi... Gemilerin kullanım amaçları insanların gereksinimlerine bağlı olarak değişiyor. Elbette gemilerin şekilleri ve yapımlarında kullanılan malzemeler de... Gelin geçmişten günümüze kullanılan bazı gemi çeşitlerini ve bunların kullanım amaçlarını birlikte öğrenelim.

Gemi olarak tanımlanabilecek büyüklükte teknelerin ilk örneklerinin günümüzden 5000 yıl önce Eski Mısırlılar tarafından yapıldığı biliniyor. Bu gemiler saz adı verilen bitkiden ya da ahşaptan yapılırdı. Bir direkleri ve kare yelken adı verilen dikdörtgen şeklinde bir yelkenleri olurdu. Bu gemiler rüzgâr gücüyle ilerlerdi. Rüzgâr olmadığında ya da ters yönden estiğindeyse kürek çekilirdi. Bu gemiler genellikle Nil Nehri'nde yolculuk yapmak, balık tutmak ve altın, baharat, yiyecek taşımak amacıyla kullanılırdı.

Eski Yunanlar günümüzden 3000 yıl önce "üç sıra kürekli kadırgalar" kullanırlardı. Kadırgalar çok sayıda kürekçinin aynı anda kürek çekmesiyle ilerlerdi. İki direği ve iki kare yelkeni bulunan bu gemiler rüzgâr gücüyle de ilerleyebilirdi. Savaşlarda kullanılan üç sıra kürekli kadırgaların baş kısmında mahmuz adı verilen, üzeri bronz kaplı, tahta bir uzantı bulunurdu. Bu uzantı savaşlarda düşman gemilerinin gövdelerinde delik açmak amacıyla kullanılırdı.

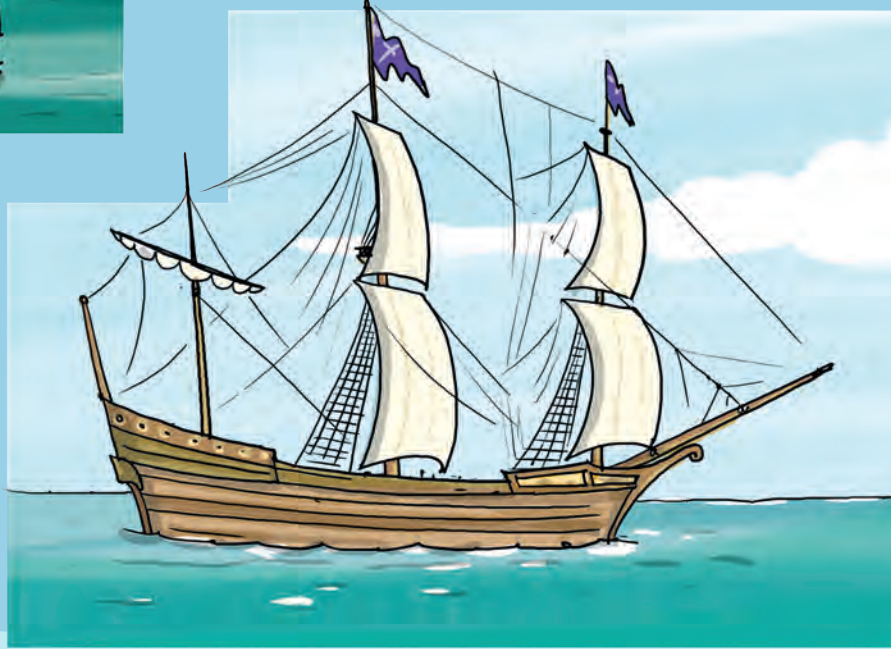
2. yüzyıldan itibaren Çinliler "çünke" adı verilen yelkenli gemiler kullanmaya başladılar. Çinlilerin 1000 yıldan uzun bir süre boyunca kullandıkları çünkeler yüzlerce yolcu taşıyabilirdi. Bu gemilerin üç direği ve kare yelkenleri vardı. Bambu çıtalarla güçlendirilmiş olan bu yelkenler yandan esen rüzgârları bile yakalayabiliyordu. Bu gemilerin benzerleri günümüzde hâlâ kullanılıyor.

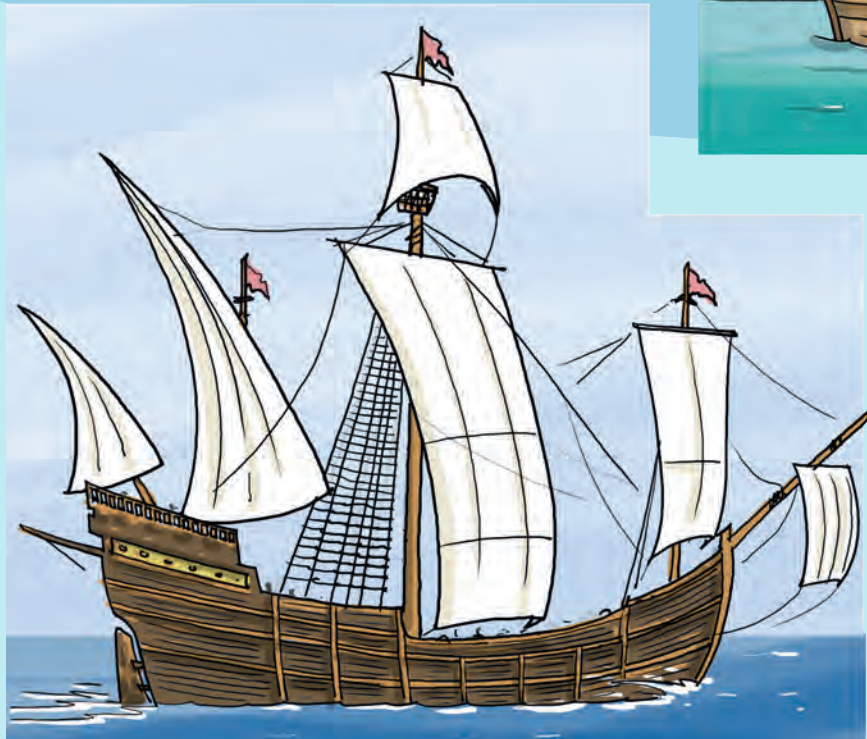
Kuzey Avrupa'da yaşamış olan Vikingler 8. yüzyılda "uzun gemi" adı verilen ahşap gemiler yaptılar. Bu gemileri hareket ettirmek için rüzgâr gücünden yararlanırdı ya da kürek çekilirdi. Vikinglerin ticaret yapmak, uzak yerleri keşfetmek ve savaşmak amacıyla kullandıkları bu gemilerin bir direği ve bir kare yelkeni vardı. Dalgalı denizlerde rahatlıkla yol alabilen bu gemiler çok dayanıklı ve sağlamdı.

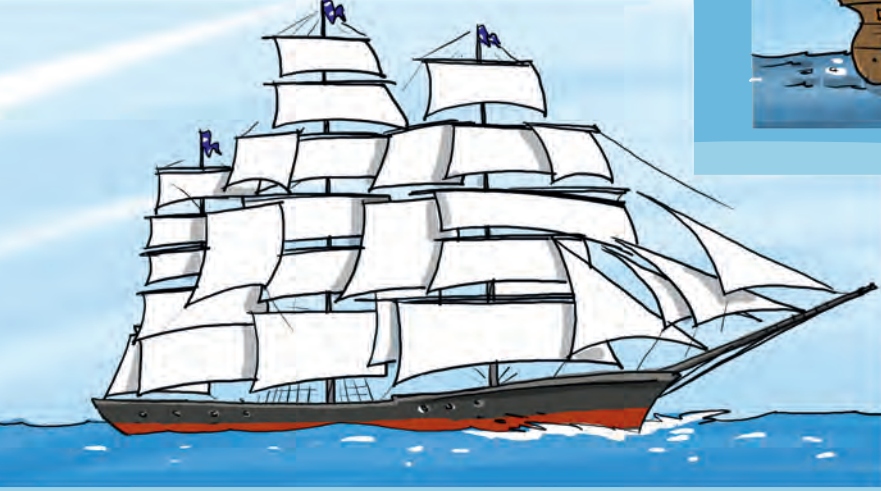
10. yüzyıldan itibaren Avrupalılar balık tutmak, ticaret yapmak ve savaşmak için "kog" adı verilen gemileri kullanmaya başladılar. İlk örnekleri bir direkli ve bir kare yelkenli olan bu gemiler 15. yüzyılda üç direkli ve üçten fazla yelkenli hale getirildi.

15. yüzyılda Avrupa'da "karavel" adı verilen gemiler yapılmaya başlandı. Karaveller en çok İspanyollar ve Portekizliler tarafından keşif amacıyla kullanıldı. Kürekleri olmayan ve yalnızca rüzgâr gücüyle ilerleyen bu gemilerde iki ya da üç direk ve birkaç yelken bulunurdu. Karavellerde kare yelkenlerden başka Latin yelken adı verilen üçgen şeklindeki yelkenler de vardı.

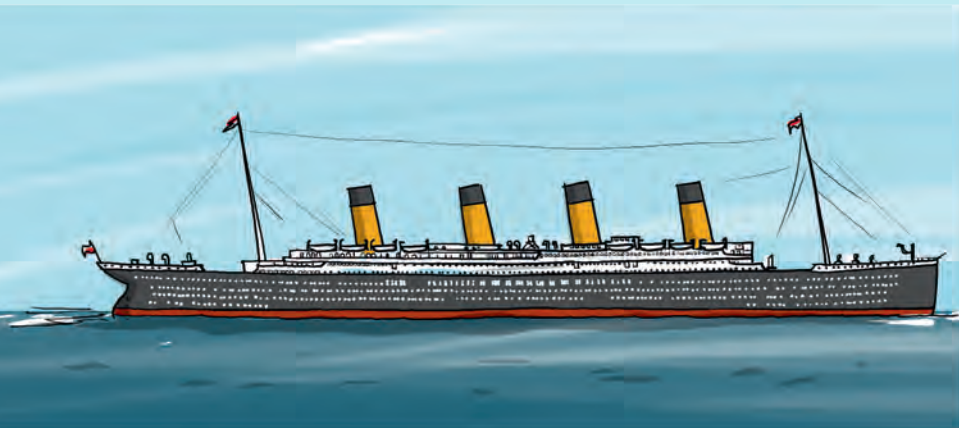
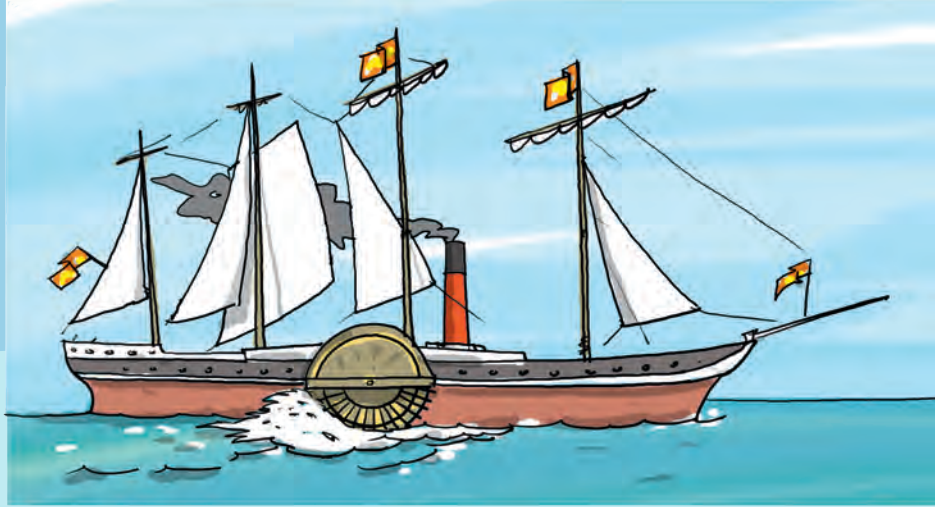

16. yüzyılda yine Avrupa'da daha çok insan ve yük taşıyabilen "kalyon" adı verilen gemiler inşa edildi. Çoğunlukla savaşlarda kullanılan kalyonlarda üç ya da daha fazla direk, hem kare yelkenler hem de Latin yelkenler vardı. Kalyonların ağır güller atan topları olurdu.

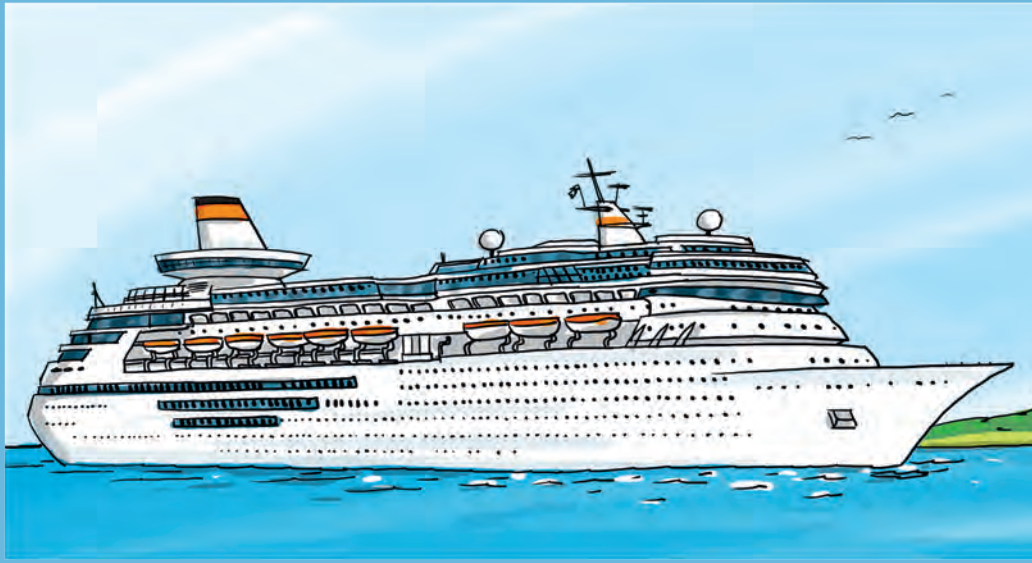
19. yüzyılda başta İngiltere ve ABD olmak üzere pek çok ülkede "clipper" (klipir okunur) adı verilen yük gemileri kullanıldı. Uzun mesafelere yük taşımak için kullanılan bu gemiler çok hızlı yol alabiliyordu. Bu gemilerde üç ya da daha fazla direk ve 30'dan fazla yelken bulunurdu.

19. yüzyılda buharla işleyen gemiler yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Bu gemiler yalnızca rüzgâr gücüyle ilerleyen gemilerden çok daha hızlıydı ve onlara oranla çok daha büyüktü. Buharlı gemilerde ilerlemeyi buharla çalışan motorların itici gücü sağlardı. Yakıt olarak kömür kullanılır ve kazanlardaki su kaynatılırdı. Kaynayan su buhara dönüşürdü. Bu buharın gücüyle motorlar çalışırdı. Motorların çalışmasıyla birlikte geminin iki yanında bulunan dev çarklar dönmeye başlardı. Böylece gemi suda ilerlerdi.

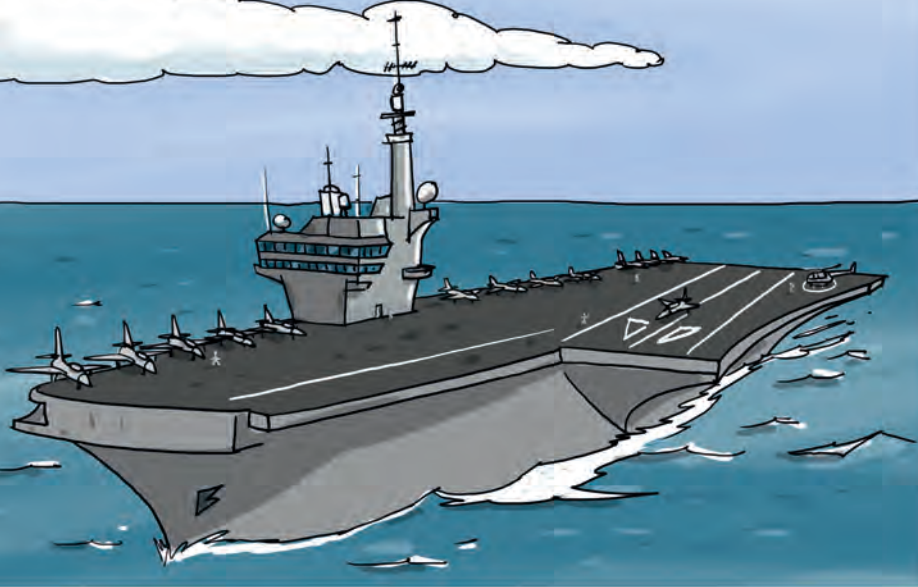

20. yüzyılda yalnızca yolcu taşımak amacıyla çok büyük gemiler kullanılmaya başlandı. Bu gemilerin ilk örnekleri buhar gücüyle çalışırdı. Bu gemiler yaklaşık 1500 yolcu taşırdı.

Günümüzde modern yolcu gemileri kullanılır. Çok büyük olan bu gemiler 5000'den fazla yolcu alabilir. Bu gemilerde yolcu kamaralarının yanı sıra restoranlar, havuzlar, dükkânlar, spor sahaları, sinema ve konferans salonları da bulunur.

Uçak ve helikopter gibi hava taşıtlarına üs olarak hizmet veren gemiler de var. "Uçak gemisi" adı verilen bu gemilerde uçakların kalkış ve iniş yaptıkları uzun pistler bulunur. Uçak gemileri yaklaşık 6000 kişiyi barındırabilir. Ayrıca bu gemiler 90 kadar hava taşıtı taşıyabilir.

"Konteyner gemileri" olarak da bilinen yük gemilerinde içlerinde çeşitli yükler bulunan konteyner adı verilen dev kutular taşınır. Bu gemilere konteynerleri yüklemek ve indirmek için çok büyük vinçler kullanılır.

